

ГИ КОРНО
ОТСЪСТВАЩИ
БАЩИ,
ИЗГУБЕНИ
СИНОВЕ

ПО СЛЕДИТЕ НА ИЗГУБЕНАТА
МЪЖКА ИДЕНТИЧНОСТ

Превод от английски
Людмила Андреева

Библиотека

Психология от Изток-Запад

Под общата редакция на Людмила Андреева

№ 1	Т. Гилович, А. Рос	<i>Най-мъдрият в стаята</i>
№ 2	Матю Джонсън	<i>Големите митове за
интимните взаимоотношения</i>
№ 3	Ана Фройд	<i>Егото и защитните механизми</i>
№ 4	Филип Зимбардо	<i>Ефектът „Луцифер“</i>
№ 5	Б. Ф. Скинър	<i>Отвъд свободата и достойнството</i>
№ 6	Джона Бъргър	<i>Невидимото влияние</i>
№ 7	Ги Корно	<i>Отсъстващи бащи, изгубени синове</i>

Съдържание

Признателност	11
Въведение	13
1. Отсъстващият баща	19
МЪЛЧАНИЕТО НА БАЩАТА	19
Законът на мълчанието	22
„Боже мой, защо си ме изоставил?“	23
Отсъстващият баща	23
Отсъстващи бащи.....	24
Изгубени синове	25
КРЕХКОСТТА НА МЪЖКАТА ИДЕНТИЧНОСТ.....	25
Жената „е“, мъжът „е направен“.....	26
Триъгълникът	27
Присъстващият баща	28
Неадекватните бащински грижи	30
Какво показват изследванията.....	32
Първите стъпки с татко	32
ТЯЛОТО НА БАЩАТА.....	35
Телата на мъжете принадлежат на техните майки	35
Бащиното сърце	36
Страх от хомосексуализъм	37
Замърсяване на тялото на Земята.....	40
Във възхвала на съвременните бащи.....	41
ЛИПСВАЩАТА СТРУКТУРА	43
Архетипове.....	43
Сатана или Супермен.....	44
Табуто на кръвосмешението.....	45

Комплекси.....	47
Здрава личност.....	49
Да ти липсва баща е като да ти липсва гръбнак.....	50

2. Изгубени синове 53

ТЕАТЪРЪТ НА МЪЖЕСТВЕННОСТТА.....	53
Приветствие.....	53
Няколко думи от режисьора.....	53
Резюме на пиесата.....	56
Боб, героят.....	57
Драмата на публичния човек.....	58
Обсебеност от постиженията.....	60
Не всичко, което блести, е злато.....	61
Комплексът за самозванеца.....	63
Огнени колесници.....	65
ВИНС, ДОБРОТО МОМЧЕ.....	65
Винс, лошото момче.....	67
Винс, ама истински лошото момче.....	68
ЕРИК, ВЕЧНИЯТ ЮНОША.....	69
Вечната младост.....	71
Как могат възрастните да останат творчески настроени?..	73
ПИТЪР, ПРЕЛЪСТИТЕЛЯТ.....	75
Онзи пръв магически момент.....	76
Прелъстителят като жертва.....	77
МАЙКЪЛ, ХОМОСЕКСУАЛИСТЪТ.....	79
Да се чувстваш удобно със себе си.....	79
Сексуално пробуждане.....	83
Потребността от инициация от страна на бащата.....	84
Спечелване наново на тялото.....	87
Страх от жените.....	89
Хомоеротика.....	90
ДЖУЛИЪН, ФЕМИНИСТЪТ.....	91
НАРЦИС, НАРАНЕНИЯТ В ЛЮБОВТА.....	93
Отгласи от Мари.....	93

Да бъдеш желан на всяка цена.....	95
РОК, БУНТАРЯТ.....	97
В търсене на липсващия баща.....	97
Необуздана енергия.....	98
Злият баща.....	99
ОТЧАЯНИЯТ ФРЕД.....	100
Безсмислена болка.....	101
КРИС, НАРКОМАНЪТ.....	103
Моментното просветление.....	103
Майсторът на трансформациите.....	104
Тъмната майка.....	105
Психологически профил на Крис.....	106
Мама и татко – алкохолиците.....	107
Когато моделът се счупи.....	108
ЕПИЛОГЪТ НА РЕЖИСЬОРА.....	109
3. Страхът от интимността.....	111
ПОЛОВА ИНТИМНОСТ.....	111
Интимност.....	111
Милувки, които изгарят.....	112
Когато жените свършат.....	115
Хубавите момичета	
от снимките за окачване на стената.....	117
Надуваеми кукли, жени-еднодневки.....	120
Култът на Венера.....	121
Емоционално кръвосмешение между майки и синове....	124
ИНТИМНАТА ДВОЙКА.....	127
Митът за интимността.....	127
Езикът на любовта.....	128
Даване воля на чувствата.....	131
4. Потиснатата агресия.....	133
ЖЕЛЕЗНИЯ ХАНС.....	133
СЪВРЕМЕННА ПРИКАЗКА.....	133

Примитивният мъж спи под възглавницата на майка си	135
ИЗКАРВАНЕТО Й	135
Наливане на адреналин.....	135
Себеомраза и жертвени овни	137
Мъжествена енергия.....	138
ЗАДЪРЖАНЕТО НА ГНЕВА	139
Параноидният главорез	139
Тигърът с нежна кожа.....	141
Мерзавецът, който смърди на чесън.....	143
СРЕЩАТА С ПРИМИТИВНИЯ МЪЖ.....	145
Когато агресията ни владее	145
Как да отворим клетката на Железния Ханс.....	148
Мъжът не е мъж, докато... ..	150
ВЪТРЕШНИЯТ БОЕЦ	150
5. Кръвта на бащата	155
ПРЕДАТЕЛСТВОТО НА ТЯЛОТО.....	155
Раната на Краля на рибарите	155
Възвишено срещу низко, женско срещу мъжко	158
В НЕДРАТА НА ЗЕМЯТА	161
Племенна инициация	161
От пубертета към мъжествеността: осакатяване	164
Роден в кръвта на бащата	166
6. Благотворна депресия.....	169
ГЛАД ЗА ИНИЦИАЦИЯ.....	169
Как злополуките, разводите, язвите и банкрутите допринасят за мъжката инициация	169
Безсъзнателният глад за инициация на един мъж.....	170
На какво може да ни научи усамотението.....	173
Треската на Мария.....	174
ДЕПРЕСИЯТА КАТО ИНИЦИАЦИЯ	177
Разбити идеали.....	177

Дяволски бързото падане	178
Изплашени от собствената си сянка.....	180
Сериозно загазили.....	181
ВЪТРЕШЕН БАЛАНС	183
Съсипаното его.....	183
За секунда	184
7. Нарушаване на мълчанието	187
ИЗЦЕЛЯВАНЕ	187
Даване воля на чувствата.....	187
Вътрешният диалог	189
Терапия.....	190
Мъжки групи	192
Мъжки приятелства.....	192
Психологически очила.....	193
ДА БЪДЕШ БАЩА НА СЕБЕ СИ.....	195
Траурът по идеалния баща и прощаването на реалния баща	195
Как да изцелим ранения баща в себе си.....	198
Нарушаване мълчанието на бащата.....	198
Заклучение	201
Библиография.....	203
Бележки	207

*На баща ми Елсайд
и на приятелите ми
Франсоа, Робърт и Луис
за тяхната лоялност*

Признателност

Преди всичко искам да благодаря на мъжете и жените – моите приятели и пациенти, – които ми дадоха разрешение да използвам това, което в занаята обикновено се нарича техен „материал по случая“. Този материал, който фактически са най-интимните им думи, осигури веществото на настоящата книга. Представям думите им с уважение и с надеждата, че те могат да помогнат и на други мъже и жени.

Освен това съм много благодарен на приятелката ми Натали Купал за търпеливата ѝ редакция на ръкописа и статистическите ѝ изследвания – работата ѝ наистина заслужава възхищение. Бих искал да благодаря на Жоан Буше за напечатването на първоначалната версия на книгата, на Жан Грондин за последвалите варианти и на Джени Хог за предложенията ѝ относно стила. Първите хора, които прочетоха книгата – Никол Пламондо, Франсоа Брюно и Джилбърт Дейвид, са най-важните; техните здравомислещи съвети ми помогнаха да стегна юздите на ентузиазма си и да позволя на книгата да съзрее. Бих искал да изразя благодарността си на колегите Йан Бауер и Том Кели за нееднократното им насърчение.

Моите благодарности и на редакторите ми в Editions de l'Homme, които публикуваха оригиналната френска версия – Бернар Превос, който пръв предложи тази книга, и Жан Берние, който проследи развитието ѝ през различните фази на нейната еволюция. Оценявам техния такт и интелигентност.

Благодарен съм на Лари Шолдис, който търпеливо и умело преведе книгата на английски език. Работейки с него, започнах

да разбирам, че преводът не е просто технически процес, а отдаден труд с любов към думите и езика. Благодаря и на Джудит Ларин за внимателния ѝ прочит на английския текст и отново трябва да спомена Том Кели за ръководството на целия процес по превода.

Задължен съм на Ерая Мейденбаум – директор на Фондацията „К. Г. Юнг“ в Ню Йорк – за ентузиазизираната му подкрепа на работата ми в областта на психологията на мъжа. И накрая съм дълбоко благодарен на екипа в „Шамбала Пъбликейшънс“ и особено на Джонатан Грийн и Дейвид О’Нийл за тяхната любезност и откритост.

Без любовта на всички тези хора книгата щеше да си остане затворник на мълчанието.

Въведение

Явявайки се пред парламентарна комисия по въпросите на психичното здраве, Хърбърт Уолът – лекар и професор в Университета на Квебек в Шикотими – изрази загрижеността си, че никое правителство досега не е формирало Комисия по положението на мъжете. С подкрепата на статистическите доказателства той се зае да илюстрира несигурното общо здравословно състояние на мъжете:

По време на детството и юношеството си мъжете е по-вероятно [от жените] да страдат от забавено психично развитие, ограничен обем на вниманието поради хиперактивност, поведенчески проблеми, свръхтревожност, шизоидни трудности, преходни или хронични спазми, заекване, функционална енуреза и енкопрезия [непреднамерено уриниране и изхвърляне на изпражнения], сомнамбулизъм и кошмари, аутизъм^а, както и упорити и специфични проблеми на развитието като дислексия^б.

а Най-тежкото психично разстройство, засягащо децата и характеризиращо се с ранно начало: на всеки 10 хил. новородени 6 са с аутизъм, като съотношението между момчетата и момичетата е 5:1. Етиологията му е неизвестна, прогнозата е лоша, а диагнозата се поставя на базата на набор от поведенчески дефицити и излишъци и присъствието на определени нормални поведения. (Всички бележки под линия с изключение на изрично отбелязаните са на преводача.)

б Вродена или придобита неспособност детето да се научи да чете.

Като възрастни мъжете съставляват значителен процент от тези, които страдат от разстройства на личността, свързани с параноята и компулсивното^а или антисоциалното поведение (както свидетелства големият им брой в затворите). Те освен това далеч надвишават броя на жените по честотата на транссексуализма^б и сексуалните перверзии¹.

Д-р Уолът отбелязва, че четири пъти повече мъже страдат от алкохолизъм и наркомании; три пъти повече мъже се самоубиват и се ангажират във високорискови поведения в сравнение с жените. Мъжете са по-предразположени от жените към шизофрения. Д-р Уолът заключава, че честото отсъствие на баща или на мъжествени модели за малките момчета, „изглежда, обяснява определени поведенчески трудности, свързани с утвърждаването на половата идентичност от страна на мъжете“².

Накратко, това означава, че въпреки привидната им независима природа голям брой мъже търсят бащите си и много от тях наистина имат нужда от помощ. Аз също знам колко голяма е тази потребност и с какво нетърпение те искат да се съберат заедно и да дискутират. През пролетта на 1987 г., след като изнесох лекция на тема „Страхът от интимност и изтласканата агресивност у мъжете“, реших да организирам едnodневен семинар за група от мъже. В събота сутринта 21 мъже ме чакаха във фоайето на Юнговия център в Монреал. Там имаше бащи, жени и разведени, ергени, хомосексуалисти, един пънк, готвач, декоратор, счетоводител, художници, работници в социалните грижи, терапевти, държавни служители и учители на възраст от

а Поведения, изпълнени с ригидност и натрапливости.

б Психосексуално разстройство, попадащо в категорията на разстройствата на половата идентичност. При тях хората чувстват, че по някакъв жестока шега на природата са били поставени в тялото на единия пол, докато в действителност принадлежат на другия. Транссексуализмът по същество се характеризира от хронично чувство на дискомфорт и неуместност на собствения анатомичен пол, придружено от непрестанно желание човек да се отърве от собствените гениталии и да живее в тяло от другия пол.

20 до 50 години. Това се оказа изумително преживяване – ден, изпълнен с крайно учудващи изповеди и разкрития. Когато краят наближи, всички участници решиха да продължат редовно да се срещат и да работят заедно.

На първия ми въпрос, „Чувствате ли се мъж?“, нито един не отговори утвърдително – дори най-възрастните, женени от 20 години, или тези, които имаха деца. Бързо стана видно, че нашето чувство за идентичност не съответства задължително на житейските ни преживявания, а е по-скоро свързано с вътрешното ни чувство за здрава основа или нейната липса.

Именно липсата на основа в живота на мъжете днес е това, за което искам да говоря в тази книга. Искам да пиша за чувството на нещастие, което тези мъже изразиха в груповите сесии, и за проблемите, споделени от други, когато бяха сами с мен в моя кабинет. Искам да засегна и нещата, които започнахме да разравяме и да изследваме заедно, и особено крехкостта на мъжката идентичност.

Тя може би се отразява във факта, че в най-типичния случай мъжете днес решават да имат първото си дете на 35- или 40-годишна възраст, което е доста по-късен период в живота, отколкото този, в който техните предшественици са поставяли началото на своите семейства. Може ли това времево забавяне да е мярка за броя години, от които мъжете днес се нуждаят, за да консолидират собствената си идентичност? Според мен е така, макар че много други фактори също оказват влияние върху тези деца от следвоенния бум на бебета: по-голямата степен на индивидуализъм, по-големия физически комфорт, увеличаването на стреса, невероятното разпространение на технологичните нововъведения и, разбира се, ужасното чувство за несигурност по отношение бъдещето на нашата планета. Интересно е обаче да се погледне на тези въпроси най-вече от психологическа гледна точка и точно това смятам да направя.

Суровината за тази книга идва от клинични наблюдения в практиката ми на аналитик. Всички случаи са били дегизирани, освен в същностните си детайли, а материалът е използван само

със съгласието на засегнатите. Освен това трябва да се има предвид, че моите примери и интерпретации се занимават само с един аспект на даден човек, така че присъства само един фрагмент на личността на човека. Следователно би било грешка въпросните случаи да се драматизират, като или се свръхопростяват, или се правят преувеличени обобщения на базата на материал, който по необходимост е непълен. В няколко случая съм създал измислени герои, като съм комбинирал преживяванията си с няколко различни лица.

Дискусията ми се основава и на символните образи от сънищата и безсъзнателното, които винаги обогатяват наблюденията ни с разнообразие и плътност. Те имат голямото предимство да осигуряват по-малко абстрактна основа за изследването на всяка конкретна тема и се отнасят пряко света на емоциите. Както казва Юнг, нищо не е по-малко научно от анализа на сънищата, но тяхната релевантност впечатлява ума и ни настройва да мислим за непознатото, което лежи във всеки един от нас. В крайна сметка нали именно чрез интензивната представа за дадено нещо, чрез усилията ни да напаснем образа към емоцията и чрез позволяването на най-съкровените ни фантазии да изплуват на повърхността най-ефективно можем да разберем природата на психичните явления. Не е ли това начинът, по който обективираме тези феномени, за да водим диалог с тях? Митовете играят същата роля като тези образи: те поставят съвременните ни преживявания в перспектива, като разкриват начините, по които преживяванията ни са извечно човешки.

Тази книга е синтез на всичко, което съм чел, видял, чул и почувствал по отношението на мъжете през последните три години, и на чувствата ми спрямо собствения ми живот като мъж. Не твърдя, че разработените идеи са по някакъв начин завършени или пълни. Такива претенции не са моята цел и във всеки случай не настоявам да бъде „прав“. Истината е, че се занимавам само с онези теми, които ме завладяват отвътре.

Въпросът за бащата и мъжката идентичност прониква в съвременния свят от дълбините на колективното безсъзнателно. Най-доброто, което можем да направим, е да обмислим въпроса и да се опитаме да останем открити за новото развитие в процеса на появата му. Образите, които ни населяват, ни тласкат към бъдещето. Не знам какво е мъжът, а още по-малко знам какво той трябва да бъде. По-скоро се опитвам да чувствам какво е и да го опозная отвътре. Опитвам се да позволя на мъжа в себе си да излезе на бял свят.

Няма идеален модел за мъж, така както няма идеално семейство. Всички ние сме продукти на повече или по-малко неадекватно минало, което ни тика напред и ни кара творчески да се адаптираме. Много от нашите родители е трябвало да се борят, за да осигурят нещата от първа необходимост, така че съзнанието им до голяма степен е определено от нуждата да подсигурят физическото си оцеляване. Те говорят само чрез действията си, неспособни да дадат словесен израз на любовта или разочарованията си. Имат трудности да дезангажират индивидуалността си от функцията си на баща и майка и се чувстват неловко по отношение изразяването на вътрешните си чувства.

През прозореца на собственото ни съзнание можем да хвърлим поглед върху свят, който е толкова различен от техния, че всяка вероятност за диалог изглежда невъзможна. Това е така, защото рамките на нашия прозорец са психологически и ние гледаме света през тях като мрежа от психологически взаимоотношения. Не трябва обаче да забравяме, че именно образованието и материалната сигурност, направени възможни от нашите родители, ни подпомагат да реагираме на вътрешните потребности, които ни занимават днес.

Не майките и бащите съдя в тази книга, а мълчанието, което обгръща всички ни. Ролята на синовете днес е най-после да разчупят това мълчание. Душата на света се крие винаги когато има конфликти и размирици. Точно тази скрита душа тормози мъжете днес. Повече от всякога седим на горещия стол на промяната.